

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
комунального вищого
навчального закладу
«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна
академія» Запорізької обласної
ради

О. В. Позднякова
2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.0005 Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та
інклюзивної освіти

Галузь знань: 01 Освіта
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
Рівень освіти: другий (магістерський)

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти» для студентів другого курсу факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта».

РОЗРОБНИК:

Волкова С.С., завідувач кафедри фізичної реабілітації, кандидат педагогічних наук, професор

Розглянуто на засіданні кафедри спеціальної освіти
протокол від 23 лютого 2017 р. № 9

Завідувач кафедри спеціальної освіти _____

А.В. Турубарова

ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

№ з/п	Назва розділу	Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	4
2.	Мета і завдання навчальної дисципліни	5
3.	Заплановані результати навчання	9
4.	Програма навчальної дисципліни	10
5.	Структура навчальної дисципліни	14
6.	Тематика лекційних занять	16
7.	Тематика практичних занять	22
8.	Тематика завдань самостійної роботи студента	25
9.	Індивідуально-дослідна робота	27
10.	Методи контролю та засоби діагностики	30
11.	Схема нарахування балів з навчальної дисципліни	33
12.	Список рекомендованої літератури	36
13.	Інформаційні ресурси в мережі Інтернет	37

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУРС підготовка магістрів	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 4	01 «Освіта», 016 «Спеціальна освіта» Освітній ступінь: магістр	Нормативна
Кількість модулів - 2		Семестр - IV
Загальна кількість годин - 120		Лекційних годин - 30
Тижневих годин: аудиторних – 2		Практичні заняття - 24
Аудиторних - 54		Самостійна робота - 66
Самостійна робота студента - 66		Вид підсумкового контролю - екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча навчальна програма з дисципліни «Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти» є нормативним документом Хортицької національної академії, який розроблено кафедрою спеціальної освіти на основі освітньо-наукової програми підготовки магістра відповідно до навчального плану спеціальності 016 «Спеціальна освіта» для студентів денної форми навчання.

Впровадження різних моделей навчання в систему освіти України є відображенням об'єктивних вимог, які висуваються демократичним суспільством, що має на меті забезпечити право на освіту всім своїм громадянам, в тому числі людям з особливими освітніми потребами. Цей процес носить інноваційний та творчий характер, бо пов'язаний з постійним пошуком більш досконаліх, ефективних способів організації навчання з урахуванням особливостей освітніх потреб його учасників.

Без знання технологічних підходів, принципів та конкретних методик роботи з людьми з особливими освітніми потребами неможливі планування, організація та здійснення навчального процесу.

Технологічно підготовленому фахівцю значно легше опанувати специфіку роботи з людьми з особливими освітніми потребами та ефективно виконувати свої професійні функції.

Інновації у вигляді технологій спеціального, інтегрованого та інклюзивного навчання, які сьогодні супроводжують систему освіти, здійснюють серйозний вплив на характер педагогічних процесів, професійних стосунків, їх удосконалення та гармонізацію. В сучасній Україні набуває особливу актуальність використання даних освітніх технологій, так як йдуть докорінні зміни в сфері навчання людей з особливими освітніми потребами.

Освоєння технологій в педагогічній сфері діяльності, їх послідовне застосування на практиці являється важливою вимогою професійної педагогічної роботи в організації спеціального, інтегрованого та інклюзивного навчання в системі освіти України.

Специфіка технологічного підходу в спеціальній, інтегрованій та інклюзивній освітній галузі полягає в тому, що перетворенню піддається не тільки педагогічний процес в цілому й окремі його напрями, а також професійні та загальнолюдські стосунки.

Дисципліна «Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти» є складовою частиною циклу дисциплін професійної підготовки нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Основною **метою** навчальної дисципліни є оволодіння магістрантами знаннями в галузі теорії і практики спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти; формування системи наукових уявлень про спеціальну, інтегровану та інклюзивну освіту; опанування технологічним супроводом спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.

Об'єктом вивчення дисципліни є моделі освіти: спеціальна, інтегрована, інклюзивна.

Предметом вивчення дисципліни є технологічний супровід спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.

Завдання курсу:

- формування професійного світогляду та наукових уявлень про зміст спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти на основі аналізу провідних концептуально-методологічних підходів до визначення понять «спеціальна освіта», «інтегрована освіта», «інклюзивна освіта», їх технологічний супровід;

- аналіз закономірностей функціонування системи спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти і її складових на сучасному етапі (в Україні та світі);

- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання осіб з ООП;

- прогнозування перспектив розвитку системи спеціальної, інтегрованої, інклюзивної освіти в Україні;

- формування практичних навичок та вміння визначити зміст, методи і оптимальні структурно-організаційні форми здійснення професійної діяльності педагогів у навчальних закладах, де запроваджено різні освітні програми;

- формування філософсько-ідеологічних засад особистісного ставлення магістрантів до осіб з ООП, формування готовності до здійснення заходів щодо подолання в суспільстві стигматизуючих установок, запобігання стереотипних поглядів;

- ознайомлення з методами, в тому числі інноваційними, проектування індивідуальної освітньої траєкторії учнів у просторі різних моделей освіти: спеціальної, інтегрованої, інклюзивної;

- практичне опанування сучасних технологій розробки освітніх програм для осіб з ООП;

- практичне опанування сучасних інноваційних технологій в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.

Після вивчення дисципліни студенти повинні мати такі результати навчання:

знати: основні поняття дисципліни; загальні основи спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти; становлення системи спеціальної та інклюзивної освіти в Україні та в інших країнах; процес розвитку, навчання, виховання осіб з ООП; специфіку професійно-педагогічної діяльності педагога в галузі спеціальної та інклюзивної освіти; сучасні технології супроводу осіб з ООП;

вміти вирішувати такі професійні задачі згідно з видами професійної діяльності:

- визначати відмінності навчання, розвитку, абілітації, реабілітації, соціальної адаптації осіб з ООП, як в спеціальних (корекційних) освітніх установах, так і в умовах структур охорони здоров'я, соціальних структур, в тому числі в освітніх установах, які реалізують програми спільного (інтегрованого) навчання осіб з обмеженими можливостями здоров'я та інших дітей та

інклюзивного навчання;

- аналізувати та використовувати на практиці інноваційні технології супроводу спеціального, інтегрованого, інклюзивного навчання осіб з ООП;
- здійснювати психолого-педагогічний та соціальний супровід осіб з ООП;
- консультувати осіб з ООП, членів їх родин щодо проблем навчання, виховання, розвитку на основі комплексного підходу до реабілітаційного процесу;
- взаємодіяти з різними освітніми та соціальними установами щодо реалізації просвітницької роботи з дітьми з ООП та їх сім'ями;
- культивувати толерантне відношення до осіб з ООП в громаді;
- збирати, аналізувати, систематизувати інформацію в сфері професійної діяльності;
- працювати з навчальною та науковою літературою зі спеціальної та інклюзивної освіти;
- орієнтуватися в колі проблем сучасної спеціальної педагогічної теорії, аналізувати реалізацію основних закономірностей і принципів навчання та виховання в реальній педагогічній практиці осіб з ООП, обирати відповідно до педагогічної ситуації необхідні методи навчання та виховання, аналізувати ефективність їх застосування тощо.

Аудиторні заняття відіграють провідну роль у формуванні навичок та застосуванні набутих знань. Вивчення курсу ґрунтується на засадах особистісно-орієнтованого навчання, побудові суб'єкт-суб'єктних стосунків із магістрантами. Використовуються: традиційне та активне практичне заняття, пояснення, бесіда, дискусії, моделювання, ділові ігри, розв'язання педагогічних ситуацій, проведення занять у спеціальних закладах, перегляд відеозаписів тощо.

Підвищенню ефективності практичних занять сприятиме передбачене програмою виконання індивідуального навчально-дослідницького завдання та завдань для самостійної роботи, зокрема реферативних досліджень з актуальних проблем спеціальної, інтегративної та інклюзивної освіти.

Під час лекційних, практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи магістранти набувають практичні уміння та навички.

Для забезпечення якості формування загальних і професійних компетентностей застосовуються методи та технології активізації навчально-пізнавальної діяльності магістрантів.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, використання активних методів навчання дорослих тощо).

Значна увага під час вивчення курсу приділяється словесним (пояснення, роз'яснення, тощо), наочним (використання мультимедійних презентацій; муляжів; схем, таблиць тощо) методам.

Самостійна робота магістрантів передбачає самостійну підготовку до аудиторних занять і модульного контролю. Тематика індивідуальних завдань дозволяє студентам самостійно планувати терміни та обсяги змісту самостійної навчальної діяльності, прогнозувати її результативність. У процесі засвоєння знань з дисципліни магістрант повинен уміти готувати реферати, презентації і виконувати контрольні роботи. Участь у названих формах самостійної роботи закладає у магістранта первинні навички самостійної дослідницької діяльності, набуття навичок пошуку, опрацювання відповідних джерел інформації.

Реферати, презентації виконуються з метою закріплення, поглиблення та узагальнення знань, виявлення умінь їх застосовувати. Перевірка та рецензування рефератів є одною з основних форм контролю самостійної роботи магістранта протягом семестру.

Поряд з аудиторними заняттями планується виконання індивідуальної аудиторної роботи.

Форми контролю – поточний, проміжний, модульний, підсумковий семестровий контроль. Формою підсумкового контролю з дисципліни є екзамен.

Міжпредметні зв'язки – курс спирається на основні знання курсів: філософії, психології, педагогіки, корекційної педагогіки, соціології тощо.

За навчальним планом спеціальності 016 «Спеціальна освіта» вивчення курсу передбачено у IV семестрі. Навчальний план розділено на 2 модулі. В тематичному плані представлено розділ кожного модуля за видами навчальних занять та самостійної роботи магістрантів. Загальний обсяг дисципліни складає 4 залікові кредити (120 годин), що об'єднує всі види навчальної діяльності магістранта: аудиторні заняття, самостійну роботу (в т.ч. підготовку до підсумкового контролю), контрольні заходи (екзамен).

Видами навчальної діяльності магістранта згідно з навчальним планом є: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота.

3. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті опанування дисципліною у студентів повинні бути сформовані **компетентності** з навчальної дисципліни, що узгоджуються із загальними та професійними компетентностями.

Загальні компетентності:

- здатність до соціальної взаємодії, співпраці та вирішення конфліктів у соціальній та професійній сферах, до толерантності, соціальної мобільності;
- здатність використовувати знання в освітній та професійній діяльності, використовувати методи теоретичного та експериментального дослідження, здатність до оволодіння основними методами, засобами отримання, зберігання, переробки інформації, навичками роботи з технічними засобами навчання;
- здатність до письмової та усної комунікації, готовність до використання навичок публічного виступу, ведення дискусії;
- здатність використовувати нормативно-правові документи у власній професійній діяльності.

Професійні компетентності:

- здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, мати мотивацію до виконання професійної діяльності;
- здатність впливати на загальний рівень власної професійної діяльності, розширювати інноваційне поле освітнього середовища;
- здатність до емпатії, коректного та адекватного сприйняття осіб з ООП;
- здатність аналізувати соціально-значущі проблеми і процеси, виявляти сутність проблем, які виникають в ході професійної діяльності;
- готовність до організації корекційно-розвиткового середовища, його методичного забезпечення та проведення корекційно-компенсаторної роботи з метою успішної соціалізації осіб з ООП;
- здатність до здійснення корекційно-педагогічної діяльності в умовах як спеціальних (корекційних) шкіл, так і загальноосвітніх шкіл з метою реалізації інтегративних та інклюзивних моделей освіти;
- готовність до взаємодії з громадськими організаціями, родинами дітей з ООП щодо здійснення технологічного супроводу навчання осіб з ООП;
- здатність до аналізу результатів психолого-медико-педагогічного обстеження осіб з ООП на основі використання різних класифікацій порушень в розвитку;
- здатність здійснювати динамічне спостереження за ходом корекційно-розвиткового впливу з метою оцінки його ефективності тощо;
- здатність аналізувати основні технології психолого-педагогічного супроводу інклюзивного процесу.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва розділів, тем та їх зміст
Модуль 1. Теоретичні та практичні основи впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти	
1.	<p>Тема 1. Зміст освіти у спеціальних, інтегрованих та інклюзивних загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливостями психофізичного розвитку.</p> <p>Визначення «спеціальна освіта», «інклюзивна освіта», «інтеграція», «інклюзія». Мета та завдання інклюзивної освіти. Психолого-педагогічний супровід суб'єктів інклюзивної освіти. Соціально-педагогічний супровід суб'єктів інклюзивної освіти. Навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти. Соціалізація дітей з особливостями психофізичного розвитку як провідна ідея інклюзивної освіти. Нормативно-правове забезпечення спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p>
2.	<p>Психолого-педагогічна характеристика суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p>Психолого-педагогічні особливості суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Загальні та специфічні особливості суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Педагогічна характеристика суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p>
3.	<p>Загальні питання організації навчально-виховного процесу в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p>Науково-методичне забезпечення спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Особливості організації корекційно-розвиткового середовища. Принципи виховання та навчання в спеціальних, інтегрованих та інклюзивних закладах освіти. Основні етапи організації спеціального, інтегрованого та інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.</p>
4.	<p>Рекомендації педагогам щодо організації та впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p>Створення умов для впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти. Спеціальна підготовка педагогів до роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти. Моделі фахової взаємодії педагогів-учасників навчально-виховного процесу. Психолого-педагогічний супровід сімей дітей з особливостями психофізичного розвитку. Рівні психолого-педагогічного супроводу: системний та індивідуальний. Служби системного супроводу.</p>
5.	Проектування індивідуальних освітніх програм та корекційно-

	<p>реабілітаційних маршрутів для дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p>Проектування змісту навчально-виховного процесу для дітей з особливостями психофізичного розвитку. Проектування змісту корекційно-реабілітаційного процесу для дітей з особливостями психофізичного розвитку.</p>
<p>Модуль 2. Використання сучасних інноваційних технологій в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p>	
1.	<p>Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти України.</p> <p>Зміст поняття «Інноваційні технології». Етапи запровадження інноваційних технологій в закладах інклюзивної освіти. Використання методу анімалотерапії в закладах інклюзивної освіти. Використання сучасних комп'ютерних технологій та інтерактивних програм в закладах інклюзивної освіти. Використання методу психотерапії в закладах інклюзивної освіти. Використання нетрадиційних лікувально-терапевтичних методик в закладах інклюзивної освіти.</p>
2.	<p>Метод каністерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.</p> <p>Ефективність застосування методу каністерапії в лікувальній та корекційній педагогіці. Вплив методу каністерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Показання та протипоказання до застосування методу каністерапії. Структура заняття з каністерапії. Умови організації та проведення занять з каністерапії. Підготовка дитини до заняття з каністерапії.</p>
3.	<p>Метод іпотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.</p> <p>Ефективність застосування методу іпотерапії в лікувальній та корекційній педагогіці. Вплив методу іпотерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Показання та протипоказання до застосування методу іпотерапії. Структура заняття з іпотерапії. Умови організації та проведення занять з іпотерапії. Підготовка дитини до заняття з іпотерапії.</p>
4.	<p>Метод дельфінотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.</p> <p>Ефективність застосування методу дельфінотерапії в лікувальній та корекційній педагогіці. Вплив методу дельфінотерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Показання та протипоказання до застосування методу дельфінотерапії. Умови організації та проведення заняття з дельфінотерапії. Підготовка дитини до заняття з дельфінотерапії.</p>
5.	<p>Сучасні комп'ютерні технології та інтерактивні програми в інклюзивних закладах освіти.</p>

	<p>Використання інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивних закладах освіти. Мета та завдання використання ІКТ. Використання слухомовленнєвого тренажеру «Світ звуків. Видима мова» в корекційній роботі з дітьми з порушенням мовленнєвого та психофізичного розвитку. Методика роботи з програмою «Світ звуків. Видима мова». Рекомендації до організації індивідуального корекційно-розвиткового заняття з використанням слухомовленнєвого тренажеру «Світ звуків. Видима мова». Використання «Інтерактивної дошки» в якості засобу комунікації. Використання технічних засобів «Комунікативні пристрої з синтезатором мовлення» в роботі з «немовленнєвими» дітьми для організації підтримуючої комунікації в закладах інклюзивної освіти.</p>
6.	<p>Метод високочастотної слухової терапії Альфреда Томатіса.</p> <p>Сутність методу Томатіс-терапії. Теоретичні основи методу. Технічне забезпечення методу Томатіс-терапії. Показання до застосування методу Томатіс-терапії. Особливі умови організації занять за методом Томатіс-терапії.</p>
7.	<p>Комп'ютерні програми The Listening Program, In Time та Interactive Metronome як ефективний засіб слухової реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.</p> <p>Практичні та теоретичні аспекти використання музики в процесі організації допомоги дітям з порушенням психофізичного розвитку. Сутність методів The Listening Program, In Time (з акцентом на низькі частоти) та Interactive Metronome. Технічне забезпечення методів. Показання до застосування методів The Listening Program, In Time та Interactive Metronome. Особливі умови організації занять за методом The Listening Program, In Time та Interactive Metronome.</p>
8.	<p>Метод психотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.</p> <p>Визначення психотерапії. Сутність методу психотерапії. Види психотерапії. Показання до застосування методу психотерапії.</p>
9.	<p>Фітоаромотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.</p> <p>Сутність методу фітоаромотерапії. Показання та протипоказання до застосування методу. Особливості застосування методу фітоаромотерапії на корекційно-педагогічних заняттях та поза ними. Загальні рекомендації до використання методу фітоаромотерапії.</p>
10.	<p>Музикотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.</p> <p>Сутність методу музикотерапії. Передумови виникнення методу. Види музикотерапії. Показання до застосування методу музикотерапії. Форми проведення та структура занять з музикотерапії. Вимоги до організації та проведення занять з музикотерапії.</p>
11.	<p>Казкотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.</p> <p>Сутність методу казкотерапії. Передумови виникнення методу. Види казкотерапії. Методи казкотерапії. Показання до застосування</p>

	методу казкотерапії. Форми проведення та структура занять з казкотерапії. Вимоги до організації та проведення занять з казкотерапії.
12.	Арттерапія в корекційній та лікувальній педагогіці. Сутність методу арттерапії. Показання до застосування методу арттерапії. Види арттерапевтичних технік. Форми проведення арттерапевтичних занять. Структура арттерапевтичних занять. Вимоги до організації арттерапевтичних занять.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва розділу, модуля, теми програми	Обсяг годин					
		ВСЬОГО	Аудиторних	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Кредити
Всього годин з дисципліни «Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти»		120	54	30	24	66	4
Модуль № 1. Теоретичні та практичні основи впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти		41	21	10	11	20	
1.	Зміст освіти у спеціальних, інтегрованих та інклюзивних загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливостями психофізичного розвитку.	8	4	2	2	4	
2.	Психолого-педагогічна характеристика суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.	8	4	2	2	4	
3.	Загальні питання організації навчально-виховного процесу в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.	8	4	2	2	4	
4.	Рекомендації педагогам щодо організації та впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.	8	4	2	2	4	
5.	Проектування індивідуальних освітніх програм та корекційно-реабілітаційних маршрутів для дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.	8	4	2	2	4	
6.	Контроль знань модулю № 1	1	1		1		
Модуль № 2. Використання сучасних інноваційних технологій в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.		79	33	20	13	46	
1.	Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти України.	7	3	2	1	8	
2.	Метод каністерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.	7	3	2	1		
3.	Метод іпотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.	7	3	2	1		
4.	Метод дельфінотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.	4	2	1	1	8	

5.	Сучасні комп'ютерні технології та інтерактивні програми.	9	3	2	1	8	
6.	Метод високочастотної слухової терапії Альфреда Томатіса.	7	3	2	1	8	
7.	Комп'ютерні програми The Listening Progame, In Time та Interactive Metronome як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.	7	3	2	1		
8.	Психотерапія як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.	7	3	2	1	6	
9.	Фітоаромотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.	4	2	1	1		
10.	Музикотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.	6	2	1	1	4	
11.	Казкотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.	7	3	2	1	4	
12.	Арттерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.	6	2	1	1		
13.	Контроль знань модулю № 2	1	1		1		

6. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми, коротка анотація змісту	Кількість годин
	Модуль 1. Теоретичні та практичні основи впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти	10
1.	<p>Тема 1. Зміст освіти у спеціальних, інтегрованих та інклюзивних загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливостями психофізичного розвитку. Визначення «спеціальна освіта», «інклюзивна освіта», «інтеграція», «інклюзія». Мета та завдання інклюзивної освіти. Психолого-педагогічний супровід суб'єктів інклюзивної освіти. Соціально-педагогічний супровід суб'єктів інклюзивної освіти. Навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти. Соціалізація дітей з особливостями психофізичного розвитку як провідна ідея інклюзивної освіти. Нормативно-правове забезпечення спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> спеціальна освіта, інклюзивна освіта, інклюзія, інтеграція, суб'єкт інклюзивної освіти, діти з особливостями психофізичного розвитку, психолого-педагогічний супровід, соціально-педагогічний супровід, соціалізація, нормативно-правове забезпечення, положення про спеціальну школу, положення про ПМПК, положення про індивідуальне навчання, порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, інструктивно-методичний лист.</p>	2
2.	<p>Психолого-педагогічна характеристика суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Психолого-педагогічні особливості суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Загальні та специфічні особливості суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Педагогічна характеристика суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> психолого-педагогічні особливості, педагогічна характеристика, загальні особливості суб'єктів інтегрованої освіти, специфічні особливості суб'єктів інтегрованої освіти, анамнестичні данні, об'єктивні данні, загальний розвиток дитини, мовленнєвий розвиток, психофізичний розвиток, моторна сфера, розвиток особистості, емоційно-вольова сфера, психофізичні процеси, особливості перцептивної діяльності, научуваність, особливі освітні потреби, експресивне мовлення, імпресивне мовлення, мовленнєве недорозвинення.</p>	2
3.	<p>Загальні питання організації навчально-виховного процесу в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Науково-методичне забезпечення спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Особливості організації корекційно-розвиткового середовища. Принципи</p>	2

	<p>виховання та навчання в спеціальних, інтегрованих та інклюзивних закладах освіти. Основні етапи організації спеціального, інтегрованого та інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> науково-методична база, корекційно-розвиткове середовище, принципи виховання та навчання, етапи організації інклюзивного навчання, моделювання інклюзивного навчання, модифікація інклюзивного навчання, структура моделі інклюзивного навчання.</p>	
4.	<p>Рекомендації педагогам щодо організації та впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Створення умов для впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти. Спеціальна підготовка педагогів до роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти. Модель фахової взаємодії педагогів-учасників навчально-виховного процесу. Психолого-педагогічний супровід сімей дітей з особливостями психофізичного розвитку. Рівні психолого-педагогічного супроводу: системний та індивідуальний. Служби системного супроводу.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> матеріально-технічна база, науково-методична база, нормативно-правова база, соціально-правовий захист, спеціальна підготовка, методичне об'єднання, самоосвіта, рефлексія, модель фахової взаємодії, колективна командна робота, адаптування, кваліфікаційна характеристика, функціональні обов'язки, специфічні потреби, навчальні потреби, демократичне навчальне середовище, психолого-педагогічний супровід, системний та індивідуальний рівень психолого-педагогічного супроводу, служба системного супроводу, актуалізація особистісного потенціалу розвитку дитини.</p>	2
5.	<p>Проектування індивідуальних освітніх програм та корекційно-реабілітаційних маршрутів для дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти. Проектування змісту навчально-виховного процесу для дітей з особливостями психофізичного розвитку. Проектування змісту корекційно-реабілітаційного процесу для дітей з особливостями психофізичного розвитку.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> індивідуальна програма розвитку, модифікація, адаптація, індивідуальний навчальний план, проблема розвитку, особливі освітні потреби, спеціальні та додаткові види послуг, пристосування/модифікація класного середовища, стиль навчання, навчальний підхід, корекція поведінки, сенсорні потреби, довгострокова мета, короткострокова мета, короткострокові завдання, методи оцінювання, поточний рівень знань і вмій.</p>	2
	<p>Модуль № 2. Використання сучасних інноваційних технологій в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p>	20
6.	<p>Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти України. Зміст поняття «Інноваційні технології». Етапи запровадження інноваційних технологій в закладах інклюзивної</p>	2

	<p>освіти. Використання методу анімалотерапії в закладах інклюзивної освіти. Використання сучасних комп'ютерних технологій та інтерактивних програм в закладах інклюзивної освіти. Використання методу психотерапії в закладах інклюзивної освіти. Використання нетрадиційних лікувально-терапевтичних методик в закладах інклюзивної освіти.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> педагогічна інновація, інноваційна технологія, рушійна сила інноваційної діяльності, інформатизація навчального процесу, інноваційний потенціал педагога, інноваційна спрямованість, інноваційний процес, нововведення, етапи запровадження, рутинізація інноваційного процесу, криза інноваційного процесу, пет-терапія, каністерапія, іпотерапія, дельфінотерапія, фелінотерапія, апітерапія, сучасні комп'ютерні технології, інтерактивні програми, метод психотерапії, нетрадиційні лікувально-терапевтичні методики, аромотерапія, хромотерапія, фітотерапія, музикотерапія, казкотерапія.</p>	
7.	<p>Метод каністерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. Ефективність застосування методу каністерапії в лікувальній та корекційній педагогіці. Вплив методу каністерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушенням психофізичного розвитку. Показання та протипоказання до застосування методу каністерапії. Структура заняття з каністерапії. Умови організації та проведення занять з каністерапії. Підготовка дитини до заняття з каністерапії.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> каністерапія, медико-психологічна реабілітація, спеціаліст-каністерапевт, собака-терапевт, вербальні команди, соціально-емоційний розвиток, мовленнєвий розвиток, психофізичний розвиток, мотиваційна сфера, мобілізація уваги, нейрореабілітація, рухова реабілітація, соціальна реабілітація, психологічна реабілітація.</p>	2
8.	<p>Метод іпотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. Ефективність застосування методу іпотерапії в лікувальній та корекційній педагогіці. Вплив методу іпотерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушенням психофізичного розвитку. Показання та протипоказання до застосування методу іпотерапії. Структура заняття з іпотерапії. Умови організації та проведення занять з іпотерапії. Підготовка дитини до заняття з іпотерапії.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> іпотерапія, іпотерапевт, лікувальна верхова їзда, медико-психологічна реабілітація, терапевтичний фактор іпотерапії, мобілізація організму, фізичний розвиток, аналізаторні (сенсорні) системи, зоровий аналізатор, слуховий аналізатор, тактильний аналізатор.</p>	2
9.	<p>Метод дельфінотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. Ефективність застосування методу дельфінотерапії в лікувальній та корекційній педагогіці. Вплив методу дельфінотерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушенням психофізичного розвитку. Показання та протипоказання до застосування методу дельфінотерапії. Умови організації та проведення</p>	1

	<p>заняття з дельфінотерапії. Підготовка дитини до заняття з дельфінотерапії.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> дельфінотерапія, медико-психологічна реабілітація, ультразвукова терапія, Міжнародний Інститут Дельфінотерапії, програма дельфінотерапії, сонофорез, комплиментарність, біоелектрична активність мозку, «ефект маятника», продукування позитивної установки.</p>	
10.	<p>Сучасні комп'ютерні технології та інтерактивні програми. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивних закладах освіти. Мета та завдання використання ІКТ. Використання слухомовленнєвого тренажеру «Світ звуків. Видима мова» в корекційній роботі з дітьми з порушенням мовленнєвого та психофізичного розвитку. Методика роботи з програмою «Світ звуків. Видима мова». Рекомендації до організації індивідуального корекційно-розвиткового заняття з використанням слухомовленнєвого тренажеру «Світ звуків. Видима мова». Використання «Інтерактивної дошки» в якості засобу комунікації. Використання технічних засобів «Комунікативні пристрої з синтезатором мовлення» в роботі з «немовленнєвими» дітьми для організації підтримуючої комунікації в закладах інклюзивної освіти.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> комп'ютерні технології, інформаційно-комунікаційні технології, слухомовленнєвий тренажер, інтерактивна дошка, комунікативні пристрої з синтезатором мовлення, підтримуюча комунікація, технічні пристрої комунікації, інтерпретація повідомлення, голосовий вивід повідомлення, портативний прилад, комунікатор, миттєві повідомлення, пристрій для програвання окремих повідомлень, пристрій для програвання кількох повідомлень, пристрій з динамічним дисплеєм, пристрій для перетворення письмового мовлення в усне.</p>	2
11.	<p>Метод високочастотної слухової терапії Альфреда Томатіса. Сутність методу Томатіс-терапії. Теоретичні основи методу. Технічне забезпечення методу Томатіс-терапії. Показання до застосування методу Томатіс-терапії. Особливі умови організації занять за методом Альфреда Томатіса.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> метод Томатіс-терапії, високочастотна терапія, звуковий подразник, аудиторний канал, мовленнєві частоти, механізм вибіркового сприйняття інформації, аналіз звукової інформації, звуковий вплив, діапазон слухання, слухове сприйняття, слухова диференціація, повітряна провідність звуку, кісткова провідність звуку, «електронне вухо», аналогові прилади, програвач, аудіометр, процедура, курс Томатіс-терапії, етапи курсу Томатіс-терапії.</p>	2
12.	<p>Комп'ютерні програми The Listening Programe, In Time та Interactive Metronome як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. Практичні та теоретичні аспекти використання музики в процесі організації допомоги дітям з порушенням психофізичного розвитку. Сутність методів The Listening Program, InTime (з акцентом на низькі частоти) та Interactive Metronome. Технічне</p>	2

	<p>забезпечення методів. Показання до застосування методів The Listening Program, In Time та Interactive Metronome. Особливі умови організації занять за методом The Listening Program, In Time та Interactive Metronome.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> метод The Listening Program, In Time (з акцентом на низькі частоти), метод Interactive Metronome, звуковий подразник, аудиторний канал, механізм вибіркового сприйняття інформації, аналіз звукової інформації, звуковий вплив, діапазон слухання, слухове сприйняття, слухова диференціація, повітряна провідність звука, кісткова провідність звука, ритм, ритмічна музика, синхронізація, чуття ритму, перкусійні композиції, рухово-ритмічні вправи, індивідуальне прослуховування, таймування, музичні модулі, кольорові зони In Time, тренінг In Time, курс In Time, мультисенсорна аудіосистема.</p>	
13.	<p>Психотерапія як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. Визначення психотерапії. Сутність методу психотерапії. Види психотерапії. Показання до застосування методу психотерапії.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> психотерапія, психоаналіз, індивідуальні консультації, колективна психотерапія, раціональна психотерапія, когнітивно-поведінкова психотерапія, лікування нав'язуванням, нейролінгвістичне програмування, психоаналітична психотерапія, екзистенціальний аналіз, каузальна психотерапія, тілесно-орієнтована психотерапія, Гештальт-терапія, психодрама, сімейна психотерапія, піскова психотерапія, арт-терапія, ігротерапія, танцювально-рухова терапія, казкотерапія.</p>	2
14.	<p>Фітоаромотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці. Сутність методу фітоаромотерапії. Показання та протипоказання до застосування методу. Особливості застосування методу фітоаромотерапії на корекційно-педагогічних заняттях та поза ними. Загальні рекомендації до використання методу фітоаромотерапії.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> фітотерапія, аромотерапія, нюхові та смакові рецептори, вищі вегетативні центри, лікувальний ефект, біологічно-активні сполучення, рослинні ароматичні речовини, фітоорганічні речовини, аерофітотерапія, аромолампа, ефірні масла, фітонциди, фітопрепарат, трав'яний збір, індивідуальне дозування.</p>	1
15.	<p>Музикотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці. Сутність методу музикотерапії. Передумови виникнення методу. Види музикотерапії. Показання до застосування методу музикотерапії. Форми проведення та структура занять з музикотерапії. Вимоги до організації та проведення занять з музикотерапії.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> музикотерапія, мелолістика, релаксаційна музикотерапія, клінічна музикотерапія, оздоровча музикотерапія, експериментальна музикотерапія, пасивна (рецептивна) музикотерапія, музикорефлексотерапія, музикофармакотерапія, активна музикотерапія, вокалотерапія, музично-педагогічна реабілітація, музикотерапія за</p>	1

	методом Нордофф-Роббінса, аналітична музикотерапія, активна музикопсихотерапія, онтопсихологічна музикотерапія за А. Монгетті (ОМТ), музично-ритмічні вправи, структура заняття, елемент заняття.	
16.	<p>Казкотерапія як ефективний метод психотерапії в інклюзивних закладах освіти. Сутність методу казкотерапії. Передумови виникнення методу казкотерапії. Види казкотерапії. Методи казкотерапії. Показання до застосування методу казкотерапії. Форми проведення та структура занять з казкотерапії. Вимоги до організації та проведення занять з казкотерапії.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> казкотерапія, структурування казки, функція казки, типологія казки, авторські художні казки, дидактичні казки, психокорекційні казки, психотерапевтичні казки, психодіагностика, архітипичні карти «Майстер казок», метод «Казкотерапевтична діагностика».</p>	2
17.	<p>Арттерапія як ефективний метод психотерапії в інклюзивних закладах освіти. Сутність методу арттерапії. Показання до застосування методу арттерапії. Види арттерапевтичних технік. Форми проведення арттерапевтичних занять. Структура арттерапевтичних занять. Вимоги до організації арттерапевтичних занять.</p> <p><i>Основні поняття теми:</i> арттерапія, арттерапевтична техніка, інсайт-орієнтована методика, сублімація, трансформація, ізотерапія, піскова психотерапія, фітотерапія, арттерапевтична сесія.</p>	1
	РАЗОМ	30

7. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми, коротка анотація змісту	Кількість годин
	Модуль № 1. Теоретичні та практичні основи впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.	7
1.	<p>Зміст освіти у спеціальних, інтегрованих та інклюзивних загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливостями психофізичного розвитку.</p> <p><i>Завдання.</i> Скласти глосарій за темою «Основи спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти». Розвести поняття «інтеграція» та «інклюзія».</p>	2
2.	<p>Психолого-педагогічна характеристика суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p><i>Завдання.</i> Ознайомитись зі структурою складання психолого-педагогічної характеристики. Провести обстеження та скласти психолого-педагогічну характеристику на учня інклюзивного класу початкової ланки загальноосвітнього навчального закладу.</p>	2
3.	<p>Загальні питання організації навчально-виховного процесу в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p><i>Завдання.</i> Ознайомитись з переліком програм навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку, які рекомендовано до використання у спеціальних, інтегрованих та інклюзивних закладах освіти та затверджено МОН України. Провести ґрунтовний аналіз однієї з програм (за власним вибором).</p>	2
4.	<p>Рекомендації педагогам щодо організації та впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p><i>Завдання.</i> Скласти модель психолого-педагогічного супроводу сім'ї дитини з особливостями психофізичного розвитку. Аргументувати актуальність та доцільність даної моделі.</p>	2
5.	<p>Проектування індивідуальних освітніх програм та корекційно-реабілітаційних маршрутів для дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p><i>Завдання.</i> Ознайомитись з правилами складення індивідуальних сімейних програм (ІСП), індивідуальних програм розвитку та індивідуальних навчальних планів. Розкрити зміст заходів корекційно-педагогічного впливу з навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку.</p>	1
6.	<p>Контроль знань модулю № 1</p> <p>Написання модульної контрольної роботи за тематикою лекційних занять модулю № 1.</p>	

	Модуль № 2. Використання сучасних інноваційних технологій в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.	13
7.	Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти України. <i>Завдання.</i> Написати творчий звіт щодо проблеми використання сучасних інноваційних технологій в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.	1
8.	Метод каністерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. <i>Завдання.</i> Ознайомитись з особливостями проведення занять з каністерапії з дітьми дошкільного віку, які мають розлади аутистичного спектру. Скласти конспект заняття з каністерапії згідно визначеної структури.	1
9.	Метод іпотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. <i>Завдання.</i> Ознайомитись з особливостями проведення занять з іпотерапії з дітьми дошкільного віку, які хворі на ДЦП. Скласти конспект заняття з іпотерапії згідно визначеної структури.	1
10.	Метод дельфінотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. <i>Завдання.</i> Написати творчий звіт з вивчення проблеми використання методу дельфінотерапії в корекційній роботі з дітьми, що мають тяжкі порушення мовленнєвого та психофізичного розвитку.	1
11.	Сучасні комп'ютерні технології та інтерактивні програми. <i>Завдання.</i> Ознайомитись із особливостями організації та проведення індивідуальних логопедичних занять з використанням слухомовленнєвого тренажеру «Світ звуків. Видима мова». Скласти план індивідуального корекційно-розвиткового заняття для дитини дошкільного віку з тяжким порушенням мовлення на етапі стимуляції звуконаслідувальної діяльності з використанням програми «Світ звуків. Видима мова» (звукове середовище: «Кімната»).	1
12.	Метод високочастотної слухової терапії Альфреда Томатіса. <i>Завдання.</i> Ознайомитись з умовами та особливостями організації заняття за методом Томатіс-терапії з дитиною дошкільного віку, яка має розлади аутистичного спектра.	1
13.	Комп'ютерні програми The Listening Program, In Time та Interactive Metronome як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку в інклюзивних закладах освіти. <i>Завдання.</i> Ознайомитись з особливостями організації та проведення процедури тренінгу In Time. Проаналізувати доцільність використання комп'ютерних програм The Listening Program, In Time та Interactive Metronome в корекційній роботі з дітьми з тяжкими	1

	порушеннями мовленнєвого та психофізичного розвитку.	
14.	Психотерапія як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. <i>Завдання.</i> Ознайомитись з особливостями проведення заняття з піскової психотерапії з дитиною старшого дошкільного віку із ЗПР. Проаналізувати заняття з піскової психотерапії згідно запропонованої структури.	1
15.	Фітоаромотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці. <i>Завдання.</i> Написати творчий звіт з вивчення проблеми використання методів фітоаромотерапії в корекційній роботі з дітьми, що мають тяжкі порушення мовленнєвого та психофізичного розвитку.	1
16.	Музикотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці. <i>Завдання.</i> Ознайомитись з особливостями проведення заняття з музикотерапії з дітьми дошкільного віку із синдромом Дауна. Проаналізувати заняття з музикотерапії згідно запропонованої структури.	1
17.	Казкотерапія як ефективний метод психотерапії в інклюзивних закладах освіти. <i>Завдання.</i> Ознайомитись з алгоритмом написання психокорекційних казок. Написати психокорекційну казку для дитини дошкільного віку, яка має ЗПР та порушення поведінки.	1
18.	Арттерапія як ефективний метод психотерапії в інклюзивних закладах освіти. <i>Завдання.</i> Ознайомитись з особливостями проведення заняття з арттерапії з дітьми дошкільного віку, що мають тяжкі порушення фізичного та психомовленнєвого розвитку. Проаналізувати заняття з арттерапії згідно запропонованої структури.	1
19.	Контроль знань модулю № 2. Тестування знань студентів за тематикою лекційних та практичних занять модулю № 2.	1
	РАЗОМ	24

8. ТЕМАТИКА ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№ з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин
Модуль № 1. Теоретичні та практичні основи впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти		20
1.	<p>Зміст освіти у спеціальних, інтегрованих та інклюзивних загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливостями психофізичного розвитку.</p> <p>Завдання. Скласти бібліографічний список за темою «Зміст освіти у спеціальних, інтегрованих та інклюзивних загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливостями психофізичного розвитку» з використанням матеріалів періодичних видань «Дефектологія» і «Логопед» за 2000-2015 р. Скласти перелік інтернет-сайтів, які висвітлюють проблему впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивних освіти у загальноосвітніх навчальних закладах.</p>	2
2.	<p>Психолого-педагогічна характеристика суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p>Завдання. Проаналізувати варіанти складення психолого-педагогічних характеристик на дітей різних вікових та нозологічних груп.</p>	2
3.	<p>Загальні питання організації навчально-виховного процесу в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p>Завдання: Скласти методичні рекомендації для корекційних педагогів щодо оптимальної організації навчально-виховного процесу в закладах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p>	2
4.	<p>Рекомендації педагогам щодо організації та впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p>Завдання. Проаналізувати моделі фахової взаємодії педагогів-учасників навчально-виховного та корекційно-розвиткового процесу. Написати творчий звіт щодо проблеми організації фахової взаємодії педагогів в закладах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p>	4
5.	<p>Проектування індивідуальних освітніх програм та корекційно-реабілітаційних маршрутів для дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.</p> <p>Завдання. Скласти методичні рекомендації для педагогів щодо оптимізації процесу проектування індивідуальних освітніх програм та корекційно-реабілітаційних маршрутів для дітей з</p>	4

	особливостями психофізичного розвитку.	
Модуль № 2. Використання сучасних інноваційних технологій в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.		46
6.	Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти України. Завдання. Скласти методичні рекомендації для батьків дітей з порушенням психофізичного розвитку щодо актуальності використання комп'ютерних технологій та мультимедійних програм під час ігор та занять з дитиною в умовах сімейного виховання.	8
7.	Метод дельфінотерапії як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку . Скласти методичні рекомендації для батьків дітей щодо позитивного впливу методу дельфінотерапії на загальний та психомовленнєвий стан дитини з порушенням розвитку.	8
8.	Сучасні комп'ютерні технології та інтерактивні програми. Скласти методичні рекомендації для корекційних педагогів щодо особливостей використання мультимедійної програми «Ігри для Тигри». Скласти план індивідуального логопедичного заняття для дитини до шкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення з використанням мультимедійної програми «Ігри для Тигри».	8
9.	Метод високочастотної слухової терапії Альфреда Томатіса. Написати творчий звіт щодо проблеми використання методу високочастотної слухової терапії Альфреда Томатіса в корекційній роботі з дітьми з порушенням психофізичного розвитку.	8
10.	Психотерапія як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку. Скласти графічну таблицю із зазначенням структурних компонентів та методів психотерапії.	6
11.	Музикотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці. Виготовити дидактичний матеріал для проведення занять з музикотерапії з дітьми дошкільного віку, які мають порушення мовленнєвого та психофізичного розвитку.	4
12.	Казкотерапія як ефективний метод психотерапії. Виготовити дидактичний матеріал для проведення занять з казкотерапії з дітьми дошкільного віку, які мають порушення мовленнєвого та психофізичного розвитку.	4
РАЗОМ		46

9. ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти» – це вид науково-практичної роботи магістранта, яке містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями з корекційної педагогіки та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента. З даної дисципліни студент виконує два індивідуально-дослідних завдання (творчі проекти) за результатами вивчення змістових модулів I, II, III.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена робота у межах навчальної програми курсу «Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти», яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу.

Види ІНДЗ.

- Педагогічна гра на тему: «Використання інноваційних технологій в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти дітей з особливостями психофізичного розвитку: за і проти». Творчий проект подається в друкованому вигляді та на електронних носіях. Презентація проекту готується з використанням інтерактивної дошки.

Набрана кількість балів додається до загальної кількості балів.

Критерії оцінювання ІНДЗ (творчого проекту)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети і завдань творчого проекту. Володіння понятійно-категоріальним апаратом.	2
2.	Критичний аналіз суті та змісту проблеми дослідження. Виклад фактів, ідей, результатів творчого пошуку в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій і перспектив подальшого розвитку даного питання.	2
3.	Наявність обґрунтованої власної позиції, пропозицій щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив розвитку досліджуваної проблеми.	2

4.	Оригінальність представлених матеріалів.	2
5.	Креативність викладу матеріалу (з використанням мультимедійних технологій).	2
Разом		10 балів

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ:

1. Світовий досвід впровадження спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти дітей з порушенням психофізичного розвитку.
2. Науково-методологічні основи становлення спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти в сучасній Україні.
3. Сучасна модель спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти дітей з порушенням психофізичного розвитку.
3. Соціалізація дітей з особливостями психофізичного розвитку як провідна ідея інклюзивної освіти.
4. Психолого-педагогічні особливості суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.
5. Науково-методичне забезпечення спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти в Україні.
6. Проблематика створення безбар'єрного середовища в спеціальних, інтегрованих та інклюзивних закладах освіти України.
7. Методологічні аспекти організації спеціального корекційно-розвиткового середовища в спеціальних, інтегрованих та інклюзивних закладах освіти України.
8. Основні етапи організації спеціального, інтегрованого та інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.
9. Спеціальна підготовка педагогів до роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти України.
10. Психолого-педагогічний супровід сімей дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти України.
11. Проектування змісту навчально-виховного та корекційно-реабілітаційного процесу в спеціальних, інтегрованих та інклюзивних закладах освіти України.
12. Використання сучасних інноваційних технологій в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти України.
13. Науково-методологічні аспекти використання методу каністерапії, як ефективного засобу реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку в інклюзивних закладах освіти України.
14. Організаційно-методичні умови проведення занять з каністерапії в інклюзивних закладах освіти.
15. Науково-методологічні аспекти використання методу іпотерапії, як ефективного засобу реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку в інклюзивних закладах освіти України.
16. Вплив методу іпотерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

17. Науково-методологічні аспекти використання методу дельфінотерапії, як ефективного засобу реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку.

18. Використання слухомовленнєвого тренажеру «Світ звуків. Видима мова» в корекційній роботі з дітьми з порушенням мовленнєвого та психофізичного розвитку.

19. Використання слухомовленнєвого тренажеру «Ігри для Тигри» в корекційній роботі з дітьми з порушенням мовленнєвого та психофізичного розвитку.

20. Використання технічних засобів «Комунікативні пристрої з синтезатором мовлення» в роботі з «немовленнєвими» дітьми для організації підтримуючої комунікації в закладах інклюзивної освіти.

21. Використання методу височастотної слухової терапії Альфреда Томатиса в корекційній роботі з дітьми з комплексними порушеннями розвитку.

22. Використання комп'ютерних програм The Listening Program, In Time та Interactive Metronome в корекційній роботі з дітьми з порушенням мовленнєвого та психофізичного розвитку.

23. Психотерапія як ефективний засіб реабілітації дітей з порушенням психофізичного розвитку в інклюзивних закладах освіти.

24. Фітоаромотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.

25. Музикотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.

26. Казкотерапія як ефективний метод психологічної реабілітації в спеціальних, інтегрованих та інклюзивних закладах освіти України.

27. Арттерапія як ефективний метод психологічної реабілітації в спеціальних, інтегрованих та інклюзивних закладах освіти України.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** самостійна робота, модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе, презентації.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Мета та завдання інклюзивної освіти.
2. Психолого-педагогічний супровід суб'єктів інклюзивної освіти.
3. Соціально-педагогічний супровід суб'єктів інклюзивної освіти.
4. Навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти.
5. Соціалізація дітей з особливостями психофізичного розвитку як провідна ідея інклюзивної освіти.
6. Нормативно-правове забезпечення спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.
7. Психолого-педагогічні особливості суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.
8. Загальні та специфічні особливості суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.
9. Педагогічна характеристика суб'єктів спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.
10. Науково-методичне забезпечення спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти.
11. Особливості організації корекційно-розвиткового середовища.
12. Принципи виховання та навчання в спеціальних, інтегрованих та інклюзивних закладах освіти.
13. Основні етапи організації спеціального, інтегрованого та інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.
14. Створення умов для впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти.
15. Спеціальна підготовка педагогів до роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти.
16. Модель фахової взаємодії педагогів-учасників навчально-виховного процесу.
17. Психолого-педагогічний супровід сімей дітей з особливостями психофізичного розвитку.
18. Рівні психолого-педагогічного супроводу: системний та індивідуальний. Служби системного супроводу.

19. Проектування змісту навчально-виховного процесу для дітей з особливостями психофізичного розвитку.
20. Проектування змісту корекційно-реабілітаційного процесу для дітей з особливостями психофізичного розвитку.
21. Зміст поняття «Інноваційні технології». Етапи запровадження інноваційних технологій в закладах інклюзивної освіти.
22. Ефективність застосування методу каністерапії в лікувальній та корекційній педагогіці.
23. Вплив методу каністерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Показання та протипоказання до застосування методу каністерапії.
24. Структура заняття з каністерапії.
25. Умови організації та проведення занять з каністерапії. Підготовка дитини до заняття з каністерапії.
26. Ефективність застосування методу іпотерапії в лікувальній та корекційній педагогіці.
27. Вплив методу іпотерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Показання та протипоказання до застосування методу іпотерапії.
28. Структура заняття з іпотерапії.
29. Умови організації та проведення занять з іпотерапії. Підготовка дитини до заняття з іпотерапії.
30. Ефективність застосування методу дельфінотерапії в лікувальній та корекційній педагогіці.
31. Вплив методу дельфінотерапії на фізичний та психоемоційний стан дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
32. Показання та протипоказання до застосування методу дельфінотерапії.
33. Умови організації та проведення заняття з дельфінотерапії. Підготовка дитини до заняття з дельфінотерапії.
34. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивних закладах освіти. Мета та завдання використання ІКТ.
35. Використання слухомовленнєвого тренажеру «Світ звуків. Видима мова» в корекційній роботі з дітьми з порушенням мовленнєвого та психофізичного розвитку.
36. Методика роботи з програмою «Світ звуків. Видима мова».
37. Рекомендації до організації індивідуального корекційно-розвиткового заняття з використанням слухомовленнєвого тренажеру «Світ звуків. Видима мова».
38. Використання «Інтерактивної дошки» в якості засобу комунікації.
39. Використання технічних засобів «Комунікативні пристрої з синтезатором мовлення» в роботі з «немовленнєвими» дітьми для організації підтримуючої комунікації в закладах інклюзивної освіти.
40. Сутність методу Томатіс-терапії. Теоретичні основи методу.
41. Технічне забезпечення методу Томатіс-терапії.

42. Показання до застосування методу Томатіс-терапії. Особливі умови організації занять за методом Альфреда Томатіса.
43. Практичні та теоретичні аспекти використання музики в процесі організації допомоги дітям з порушенням психофізичного розвитку.
44. Сутність методів The Listening Program, In Time (з акцентом на низькі частоти) та Interactive Metronome. Технічне забезпечення методів.
45. Показання до застосування методів The Listening Program, In Time та Interactive Metronome. Особливі умови організації занять за методом The Listening Program, In Time та Interactive Metronome.
46. Визначення психотерапії. Сутність методу психотерапії.
47. Види психотерапії.
48. Показання до застосування методу психотерапії.
49. Сутність методу фітоаромотерапії. Показання та протипоказання до застосування методу.
50. Особливості застосування методу фітоаромотерапії на корекційно-педагогічних заняттях та поза ними. Загальні рекомендації до використання методу фітоаромотерапії.
51. Сутність методу музикотерапії. Передумови виникнення методу.
52. Види музикотерапії. Показання до застосування методу музикотерапії.
53. Форми проведення та структура занять з музикотерапії. Вимоги до організації та проведення занять з музикотерапії.
54. Сутність методу казкотерапії. Передумови виникнення методу казкотерапії.
55. Види казкотерапії.
56. Методи казкотерапії. Показання до застосування методу казкотерапії.
57. Форми проведення та структура занять з казкотерапії.
58. Вимоги до організації та проведення занять з казкотерапії.
59. Сутність методу арттерапії. Показання до застосування методу арттерапії.
60. Види арттерапевтичних технік.
61. Форми проведення арттерапевтичних занять.
62. Структура арттерапевтичних занять. Вимоги до організації арттерапевтичних занять.

11. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальні досягнення студентів другого (магістерського) рівня освіти з дисципліни «Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, бліц-опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповіді.

➤ **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; реферат, конспекти статей, занять.

➤ **комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проектів.

➤ **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного, модульного контролю та комплексної модульної контрольної роботи.

Об'єктом оцінювання знань студентів у процесі поточного контролю є:

- систематичність, активність та змістовність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу на практичних заняттях;
- рівень виконання модульних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання.

1. Рейтингове оцінювання курсу практичних занять та самостійної роботи:

- 1.1. Підготовка фіксованого виступу - 1-5 балів.
- 1.2. Участь у обговоренні питань плану практичних занять - 1-5 балів.
- 1.3. Використання додаткових літературних джерел, анотації статей - 1-5 балів.
- 1.4. Підготовка реферату - 1-5 балів.
- 1.5. Підготовка наукового повідомлення - 1-5 балів.
- 1.6. Самостійне опрацювання окремих питань - 1-5 балів.
- 1.7. Тестування - 1-5 балів.
- 1.8. Перевірка зошита (конспектів) - 1-5 балів.

2. Форми модульного контролю:

- 2.1. Глибоке розкриття всіх питань - 4-5 балів.
- 2.2. Повна, коротка відповідь - 3-4 бали.
- 2.3. Коротка відповідь з кількома помилками - 3 бали.
- 2.4. Неповна відповідь - 1 бал.
- 2.5. Неповна відповідь зі значною кількістю недоліків - 1 бал.
- 2.6. Незадовільна відповідь - 0 балів.

3. Додаткові бали:

- 3.1. Доповнення на практичних заняттях – 1-2 бали.

3.2. Участь у дискусії – 1-2 бали.

3.3. Творчий підхід до вирішення завдань - 1-2 бали.

4. Штрафні бали:

4.1. За відсутність на лекціях - мінус 2 бали.

4.2. За відсутність на практичних заняттях - мінус 2 бали.

4.3. Неготовність до практичного заняття - мінус 3 бали.

Пропущена з поважної причини робота може бути зданою протягом двох тижнів без зняття штрафних балів.

Пропущена за неповажних причин робота також повинна бути відпрацьована, але вже зі зняттям 50% штрафних балів.

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, практичних занять, поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти».

Розподіл балів, які отримують студенти

	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		екзамен	Підсумкова оцінка
Максимальна кількість балів	35		35		30	100
	пк	мк	пк	мк		
	20	15	20	15		
Кількість балів за змістовими модулями і модульний контроль, в т.ч. за видами робіт						
- практичні заняття	10		10			
- виконання СРС	10		10			

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;

- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

КМКР проводиться у формі виконання письмових завдань. Перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, критерії оцінювання залікових завдань, доводяться до студентів на початку семестру.

Для оцінювання відповідей студентів з навчальної дисципліни «Інноваційні технології в системі спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти» використовуються наступні критерії.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно» (90–100 балів)	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре» (74–89 балів)	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань; але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно» (60–73 балів)	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно» (0–59 балів)	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

12. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Бородулина СЮ. Коррекционная педагогика: психолого-педагогическая коррекция отклонений в развитии и поведении школьников /Серия «Учебники, учебные пособия». - Ростов-на-Дону: «Феникс», 2004. - 352 с.
2. Выготский Л.С. Основы дефектологии. – СПб.: Лань, 2003. – 656с.
3. Инклюзивное образование. Выпуск 3. Организация деятельности координатора по инклюзии в образовательном учреждении. - М.: Центр «Школьная книга», 2010. - 80 с.
4. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/ Кол. авторів: Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І.-К.: 2007. -128 с.
5. Кобернік Г.М., Синьов В.М. Основы дефектологии. – К.: Вища школа, 1994. –135 с.
6. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. — К.: Педагогічна думка, 2007.
7. Колупаєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими потребами та організація їхнього навчання. - К.: - 2010.
8. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. - К.: «Самміт-Книга», 2009. - 272 с: іл. -(Серія «Інклюзивна освіта»).
9. Коррекционная педагогика: Основы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии: Учеб. Пособие для студ. серед. пед. учеб. заведений/ Под ред. Б.П. Пузанова. – 3-е изд., доп. – М.: изд.центр „Академия”, 1999. – 160 с.
10. Лапшин В.А., Пузанов Б.А. Основы дефектологии. - М.: Просвещение, 1990. –143 с.
11. Липа В.А. Психологические основы педагогической коррекции. – Донецк: Лебідь, 2000. – 319 с.
12. Пантюк. Т.І., Невмержицька О.В., Пантюк М.П. Основы корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник. -2-ге видання, доповнене і перероблене. - Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009. - 324с.
13. Синьов В.М. Корекція інтелектуальних вад в учнів допоміжної школи. // Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі. Хрестоматія. / за ред. С.П.Миронової. - Кам'янець-Подільський, 2004. - с. 51-61.
14. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник. - Луганськ: Альма-матер, 2003. - 436 с.
15. Український дефектологічний словник /Л.В. Вавіна, А.М. Висоцька, В.В. Засенко та ін.; За ред. В.І. Бондаря. – К: Милосердя України, 2001. – 211 с.

Допоміжна

1. Инклюзивное образование: состояние, проблемы, перспективы. Мн.: Четыре четверти, 2007. – с. 208.
2. Мастюкова Е. М. Лечебная педагогика. М.: ВЛАДОС, 1997. – с. 304.

3. Особенности интегрированного обучения и воспитания детей с нарушениями зрения: учеб.-метод. пособие для учителей спец. и общеобр. школ/ Белянкова О.В., Гайдукевич С.Е., Ермолович З.Г. и др.; науч. ред. З.Г. Ермолович. Мн.: НИО, 2004. – с. 160.

4. Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. – с. 352.

5. Специальная педагогика/ Под ред. Н.М.Назаровой. М.: АКАДЕМА, 2000.

6. Шипицина Л.М. «Необучаемый» ребенок в семье и обществе. Социализация детей с нарушением интеллекта. Спб.: Речь, 2005. – с. 477.

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ:

1. Журнал «Дефектология» (2005- 2014)

2. Журнал «Логопедия» (2009-2014)

3. Журнал «Логопед в детском саду» (2008-214)

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

1. <http://www.solnushki.ru/library/logopedia>

2. <http://pismoref.ru/3721560578.html>

3. Библиотека журнала «Логопед» <http://www.logoped-sfera.ru/>

4. Логопедическая библиотека <http://lb.ucoz.com/>